

Marija Jordeva
NATAŠTE
pripovest o nedostatku
i nedostajanju

L O M
BEOGRAD / MMXXIII

© Marija Jordeva, 2023

urednik izdanja
Flavio Rigonat

*Za tatu i mamu, koji su mi dali Eli,
koja bi mi pravila društvo do toaleta
bez ikakvih pitanja. I u pola noći.*

prolog

- 011 o glavnim likovima
- prazan papir
- 015 darvin
- 016 datumi u kalendaru
- 017 prvi dejt
- 018 ljiljani
- 019 zrikavci
- 021 mislim da hoće
- 023 uskrs
- 024 na kraj sveta
- 026 ljubičaste helanke
- 029 trideseti novembar
- 031 fyrom
- 032 novogodišnji paketići
- 033 eli
- 034 čista matematika
- 036 nerešeno pitanje
- 038 mobilna porodica
- 041 gumene bombone
- 043 slaba bešika
- 045 na božić
- 047 digitron
- 048 dokaz
- 050 karenjina u avionu
- 052 bajkal
- 054 klifovi
- 055 stroganov

vezivanje pigmenata

- 059 ljubljana
- 061 gazela
- 062 najsrećniji dan
- 064 natašte
- 066 bonđorno
- 068 druga rečenica ane
- kare karenjine
- 071 kuvani krompir
- 073 klečanje na kukuruzu
- 074 slobodan dan
- 077 prijatelji
- 078 mojih nekoliko sekundi
- 080 a4

nova boja

- 085 hajd park
- 087 puna bešika
- 090 ne prenosi se po
- kare nacionalnosti
- 092 vera
- 094 filmski
- 096 poslednji test
- 097 ima jedna crkva
- 099 priča za laku noć
- 102 lutka
- 103 film i kokice
- 104 kokoška i jaje

106	ime	130	oskar za svemir
108	prisustvo	131	dupli život
110	postporođajna	133	eli, ponovo, zauvek
113	zaključivanja	135	maslina i ništa više
114	nema novogodišnje jelke	136	и јас тебе
115	najveselija noć u godini	138	koji si ti deo eurokrema?
117	kako da joj kažem	140	dogovor je bio
118	pelena	141	spomenik
120	jedvačekanje	142	mama
122	sasvim solidan tekst	143	šta želiš da budeš
		145	nemoj da plačeš
	izlaganje	146	da se vratimo kući
		147	da li
125	ovde je počelo sve	148	prikolica
127	maj	149	pozornica
128	vremenski oblik glagola	150	stolnjak u trećoj fioci

PROLOG

Priповest o jednoj porodici i jednoj prikolici. O životnom krugu, od prisustva do odsustva. O neminovnoj prolaznosti, o uspomenama koje se podstiču čulima. O ljubavi koja prožima sve odnose. O putovanjima, o ukusima. O domu, dokle god je jedne tačke u kojoj se susrećemo.

O GLAVNIM LIKOVIMA

Ja. Starija ćerka. Sklona dramati. Zrikavci me plaše i usrećuju.

Eli. Moja mlađa sestra i najbolji prijatelj. Vedra tačka porodice.

Mama. Naša mama. Smatra da najvažnije stvari treba da se izgovore najprostijim rečima, a najpametnije tako da razume i malo dete.

Tata. Naš tata. Prelazio je peške sedam kilometara od kuće do škole i nikada to nije zaboravio. Ne da ni drugima da zaborave.

Đole. Maslina mog života.

Sena. Moja ćerka. Jedva očekivani deo mog identiteta. Neočekivani udarac na isti.

PRAZAN PAPIR

DARVIN

Često razmišljam o Darvinu i mnogim drugim poznatim ličnostima koje su doprinele napretku sveta, dok sebe grdim kako gubim svoje vreme.

Potrebna mi je večnost da sredim kuću, da ribam i grabuljam, skupljam pseći izmet po dvorištu, čupkam, zalivam, pospremam, peglam. Kritikujem sebe da mi previše vremena odlazi na to sređivanje, posle čega nemam vremena za ono nešto što bi trebalo biti važnije. Kopam po zemlji dok prekopavam po duši.

A onda sebe tešim. Zamišljam da je Darwin mnogo puta u životu pomislio: *Mogao sam zalivati travu češće!*

I da je sve to isto toliko važno koliko i svetska slava.

DATUMI U KALENDARU

Postoje datumi u kalendaru koje podsvest integriše do te mere da prestaju biti brojevi. To su svetski i lični praznici, počeci, godišnjice, rođenja. To su veoma bitne asocijacije koje nas kao kompas vraćaju na put. Mozak ih oboji da budu vidljiviji, a srce ih zagrlji da zauvek ostanu tu.

Devetnaestog maja smo se nas tri probudile, i znam – svaka je osetila taj puls u grudima. Neusklađenost kalendara sa realnim životom. Doneavno praznik, sada teška praznina. Dopisujemo se i, znam – svaka bi da kaže kako mu je danas rođendan. No sve tri ipak ćutimo, jer ne znamo šta nakon toga kada to izgovorimo. Ćutimo, jer se bojimo da ćemo time samo jedna drugu dodatno rastužiti. Ćutimo, jer ne želimo da podsećamo na bol, iako znamo da sve tri znamo i nema te sile da zaboravimo.

Postoje datumi koji podsećaju da nešto suštinski nedostaje. To su izgubljena slova u kalendaru.

PRVI DEJT

Tata je mnogo dobro pričao priče.

Pričao je o tome kako je raznosio mleko po gradu da bi dobio koju paru više. Kako je krao jaja iz komšiluka i prodavao ih na pijaci da bi kupio gitaru. Kako je kupio gitaru dva puta i dva puta je gitara gorela po dedinom naređenju. Kako bi on i čika Borče banuli na poznate i nepoznate svadbe u okolnim selima, pa tako upoznavali devojke.

Kako je hodao peške po blatu i snegu čitavih sedam kilometara da bi došao do škole. Kako je živio u đaćkom domu. Kako je ludovao u studentskom domu. Kako su se studenti iz Afrike radovali snegu.

Pričao je o tome kako je upoznao mamu.

Filmski!

Kako su se prvi put sastali. Izašli na pravi dejt. Kako se ona sapplela i slučajno njemu pala u naručje, a on je poljubio.

LJILJANI

Bila je savršen spoj pametnog i lepog. Rodila mu je dve devojčice. Dve godine razlike. Jedna je volela lutke, druga rolere. Jedna bi čitala u tišini svoje sobe, druga jedva čekala igralište puno dece.

Obe su volele da je s njim isprate na aerodrom. Onda bi se odvezli do glavnog puta i čekali da avion poleti. Mahale bi joj celim telom kao što to čine samo deca.

Potpuno poverenje u sve njene odluke jednom je obuhvatio rečenicom: „Ako moja žena kupi slona, znači da slon nama treba“.

Obema je zadao veoma ambiciozan cilj da budu kao ona.

Gledale su je kako osmehom osvaja penzionere radeći u apoteci, a deceniju kasnije svojom inteligencijom tržište velike Rusije. I celog sveta.

Ona je Elina i moja mama. Za rođendan bi joj tata kupio bele ljiljane.

ZRIKAVCI

Kada sam imala četiri godine, živeli smo u kući. Iznajmljivali smo je. Sećam se te kuće baš dobro: betonska česma, vinova loza i bela plastična stolica u dvorištu. Ne mogu da kažem ni koji je to bio dan, da li smo bili sami ili imali goste, u stvari se ne sećam nijednog konkretnog događaja, ali svaki ne preterujem bukvalno svaki put kad čujem zrikavce, a čula sam ih na toliko mesta u svetu, to me vrati upravo tamo.

Antropologija me je kasnije naučila zašto se kod mene to usavršilo do većih dimenzija. Čitav život me mirisi i zvuci vraćaju nekim vremenima, mestima, ljudima, toliko brzo da je i zdrav razum bespomoćan. Jer, zapravo, ne tražim te podsticaje, niti ćutim da bih čula nešto poznato. Jednostavno se pojave. Zarobe me u potpunosti. Svaki put, i gde god da čujem zrikavce, ja se vratim tamo. Ne znam da li sam u kuhinji ili u dvorištu, na beloј plastičnoј stolici, možda stojim i gledam nebo kroz

listove loze, ili ležim u krevetu polubudna, ili nas upravo fotografiše komšinica ali sam tamo, u tom vremenu, a mirisi su toliko jaki da su skoro materijalizovani. I odjednom osećam i ljubomoru i sažaljenje prema sebi koja sam tada bila, ka toj devojčici: *Toliko je mogućnosti pred tobom i šta te sve još čeka – kad bi samo znala!*

Zrikavci, dakle.

Naziv su dobili po karakterističnom zrikanju, kojim se mužjaci udvaraju ženkama. Pare se u kasno leto.

MISLIM DA HOĆE

Napravljena sam krajem avgusta, u iznajmljenom stanu, na madracu na podu, od strane pijanih roditelja, što od vina, što od ljubavi.

Idealan prosek: pametna, lepa, visoka i zgodna, i kao trešnja na vrhu savršene torte zaista dobra. Istinski ispravna, moralna osoba. Pravi proizvod svojih roditelja. Mama.

Takvu predivnu je pogledao i tata. Ah, taj čovek! Šmeker od glave do pete, sa devojkom u svakom delu Jugoslavije, u svakom selu Makedonije. Crnokos, uvek u nasmejanom društvu, vazda najglasniji. Član studentske grupe, vodeći vokal.

Znala je mama kakav je tata. Ali srce je izabralo. I mamu je vazda srce vodilo. Zbog toga je tako posebna. Postali su par poput Deni i Sendi. Bilo je ljubomornih, bilo je zlobnih. Bilo je pretnji od strane rodbine. Mamin ujak ju je ispisivao iz studentskog doma.

Ipak, ljubav je pobedila, madrac i vino su odlučili sudbinu. Tačno dve godine i dve nedelje nakon mog rođenja rodila se moja sestra po krvi i jedini pravi prijatelj po izboru.

Različiti kao crno i belo, a savršeno kompatibilni kao eurokrem, posebni, svako na svoji način, roditelji su stvorili nas.

Selili smo se par puta dok nismo dobili naš stan. Madrac je putovao s nama. Na njemu sam kasnije spavala ja. Držala sam Eli za ruku kroz drvenu ogradicu belog krevca. Slušale smo program sa radija dok ne zaspimo, a tata bi ga gasio.

Jednog dana – toplo sunce je već najavilo dolazak proleća u zemlji *gde večno sunce sja* – mama je započela ozbiljan razgovor i pitala nas za mišljenje o selidbi u prestonicu najveće države na svetu.

Ići ili ne ići? Hamletovski, nema šta, ali nije bilo retorički. Trebalo je da odgovorimo. Teška odluka bila je pred nama. Obe smo pitale: „Hoće li nam biti bolje?” Mama je toplim glasom bila iskrena: „Mislim da hoće”.

USKRS

U nedelju, na Uskrs, kada bi došlo vreme za kupanje, mama i tata bi nam napunili crveno korito u velikoj kadi. Ubacili bi Eli i mene zajedno, čučnuli na kolena pored nas, svako sa jednim crvenim jajetom u ruci, i počeli da prave kružne pokrete po našem licu, a tata bi ponavljao: „Crveno-belo dete, crveno-zdravo dete”.

Starinski običaj iz tatinog kraja.

Crvene kapljice od boje slivale bi se po našim licima koja bi ozareno gledala u svoje idole. A mama i tata bi zadovoljno uzdisali.

Na kraju dana, pre svega i posle svega, svaki roditelj u stvari želi samo da mu dete bude zdravo.

NA KRAJ SVETA

Dva puta godišnje tata i mama bi nas vozili u selo i tamo ostavljali najčešće zbog skopske magle. Put je trajao predugo. U *sto kecu* bez radija. Pevale smo pesme, jer smo bile dosadne i mami, i tati, i same sebi, i celom svetu. Brojale smo koliko je semafora, a zatim koliko je krivina još ostalo. Nikad kraja.

Na tom brdovitom, već planinskom putu, prolazili smo kroz Kratovo. Tata bi svaki put izjavio da je Hitler dotle došao i rekao: *To je to, nema dalje, ovo je kraj sveta*. Ali ja sam znala da posle Kratova ima još sela. U jednom je živeo i tata – a to samo znači da Hitler do njega nije došao.

U Kratovu bi nam na mostu pokazivali gde su sahranjeni mamini baba i deda. Činjenica da su mama i tata, koračajući kroz tako različite životne puteve, u jednom trenutku bili fizički tako blizu dok su bili deca, opčinjavala me je kao filmski nagoveštaj za buduću ljubavnu priču.

To su bile dve najduže nedelje na svetu. Legalo se rano, budilo isto tako. Mleko je mirisalo na kozu, a vazduh na balegu. Nikoga nikad nismo čekale toliko željno kao njih dvoje da dođu po nas.

Sa balkona prastare kamene kuće videlo se brdo, koje je kao krunu na sebi nosilo poslednje skretanje na putu. Tu smo čekale da ugledamo kola. I znale tačno da prepoznamo koja su naša.

A kad bi došli, govorile smo da tu možemo i da ostanemo. Sa njima i na kraj sveta.